

Класна школа в Україні

– поради з проведення класних та загальношкільних дебатів

Цей порадинок допоможе Вам підготувати класні та загальношкільні дебати щодо спільного формування приязної, надихаючої та демократичної школи з використанням інформаційно-комп'ютерних технологій (ІКТ), увінчаної письмовим «Шкільним Кодексом». Підґрунтям для Кодексу є частина «Принципів Класної Школи». Заохочуємо пристосувати їх до потреб школи та додати власні пункти.

В порадинок описуються:

- прості ідеї для заохочення учнів до участі в класних та загальношкільних дебатах,
- проблеми, які можуть з'явитися під час реалізації програми,
- та рекомендації щодо проведення самих дебатів (зверніть особливу увагу на формулювання запитань, які можна ставити учням під час дебатів).

ЯК ПІДГОТУВАТИ СЕБЕ ТА УЧНІВ ДО ДЕБАТІВ

Підготуйте учнів до загальношкільних дебатів під час виховних годин та класних дебатів. Обговоріть проблеми та виклики, які з'являються в школі та яким Ви готові протистояти. Поговоріть про те, що є добрим і на чому варто будувати основу Вашої спільної шкільної системи. Обговоріть плюси і мінуси використання нових технологій, питання безпеки в мережі тощо.

Розбуди увагу: «Якою би була ідеальна школа? Яким би було ідеальне використання нових технологій в школі? Як Ви собі уявляєте ідеальні стосунки між вчителем та учнем?»

Принципи «Класної школи»

Важливим вихідним пунктом до дебатів у класах є поширення серед учнів «Принципів Класної школи», які подані на наступній сторінці. Це перелік засад, які скеровують школу на шлях успішного

і сучасного навчання. Принципи допомагають реалізувати цінності вирівнювання шансів і розвитку індивідуальних схильностей в атмосфері підтримки та відчуття спільноти. Програма «Класної школи в Україні» ставить за мету збагатити зміст принципів шляхом включення інформаційно-комунікаційних технологій в процес навчання, тобто, знайти відповіді на запитання, як використовувати нові технології для того, щоб навчання було кращим.

Спільне обговорення Принципів у класі стимулює дискусію і структурує підготовку до дебатів. Пропонуємо такий підхід:

- обговоріть з учнями кожен з принципів по черзі – запишіть їх на дошці і запитайте, як

Запитуйте: «Що для Вас означає цей принцип?», «Про що в ньому ідеться?»
Просіть пояснити поняття: «Що означає <справедливий>?»

учні їх розуміють. Поглиблюйте дискусію запитаннями, що означають конкретні вирази і як можна краще реалізувати кожен із принципів за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій.

- питайте, які КОНКРЕТНІ рішення зробили б можливою реалізацію кожного з Принципів у Вашій школі.
- Не забудьте запитати про інші ідеї та потреби учнів, які виходять поза каталог Принципів. Можете, наприклад, запитати, чи, на їхню думку, бракує якогось принципу, і в такий спосіб дізнатися щось нове. Якщо Ви вважаєте, що чогось бракує, сміливо додавайте нові елементи.

Запитуйте: «Що ми можемо зробити, щоб наша школа функціонувала відповідно до цього Принципу», «Як інтернет, комп'ютери чи мобільний телефон можуть нам допомогти в реалізації цього принципу?»

Як поєднати «Принципи Класної школи» з темою інформаційно-комунікаційних технологій?

Нижче подаємо кілька ідей, які стосуються поєднання цих двох тем – пропонуємо перелік запитань, які можна використати під час дебатів у класі та загальношкільних дебатів.

ЗАПИТАННЯ ДО ПРИНЦИПУ I – ДОБРЕ НАВЧАЄМО КОЖНОГО УЧНЯ

Вчимося з ІКТ! Як проводити уроки в мережі – *онлайн* і *офлайн*? Як використовувати інтернет, якщо уроки не проходять у комп'ютерному класі і не всі учні мають доступ до комп'ютера (можете використати біржу ідей, наприклад, делегуйте двом учням пошук та перевірку інформації в інтернеті). Які комп'ютерні/Інтернет-інструменти можуть знадобитися на різних предметах та для різних завдань – які програми, які сторінки? Як виконувати домашні завдання в еру нових технологій? Коли і як використовувати мережу для перевірки знань? Чи використовувати (і якщо так, то коли) так звані перевернуті уроки (учень отримує для опрацювання матеріал перед уроком, а на уроці повторює та закріплює отриману інформацію та навички)? Яке використання інтернету, комп'ютера та мобільних телефонів можна дозволити на уроках, контрольних роботах та іспитах?

ЗАПИТАННЯ ДО ПРИНЦИПУ II – ОЦІНЮЄМО, ЩОБ ДОПОМАГАТИ ВЧИТИСЯ

Оцінюємо, щоб підтримувати навчання! Як інформувати учнів про поступ і труднощі так, щоб допомагати їм вчитися? Як в оцінюванні можуть допомогти нові технології – наприклад, оцінювання роботи учнів в процесі відслідковування змін і коментування документів в хмарі? Яку роль виконує зворотний зв'язок в навчанні? Яке значення має інформація від учнів для вчителя і як її отримати (наприклад, використовуючи інтерактивну дошку)? Яким чином мобільний телефон та комп'ютер можуть згодитися для оцінки? Які додатки і платформи допомагають вчитися та оцінювати власний поступ? Чи має сенс запровадження електронного журналу?

ЗАПИТАННЯ ДО ПРИНЦИПУ III – ВЧИМОСЯ ДУМАТИ І РОЗУМІТИ СВІТ

Інформацію використовуймо самостійно і критично! Як вчителі та учні повинні використовувати ІКТ в навчанні, щоб це не було копіюванням типу „ctrlC-ctrlV“, а творчим використанням можливостей мережі? Коли скачування матеріалів з мережі є виправданим, а коли – ні? Як розпізнати надійні сайти і джерела? Як відрізнити інформацію від коментарів чи суджень? Як мудро і успішно шукати необхідну інформацію та матеріали? Як навчитися дискутувати і аргументовано висловлювати свої погляди в мережі? Чи реагувати (і якщо так, то чином який спосіб) на неправду, шахрайство, помилки? Як реагувати на прояви расизму, антисемітизму, ксенофобії, нетолерантності?

ЗАПИТАННЯ ДО ПРИНЦИПУ IV – РОЗВИВАЄМО СОЦІАЛЬНО І НАВЧАЄМО СПІВПРАЦІ

Співпрацюймо! Як реалізувати командні учнівські проекти з використанням ІКТ? Як разом створювати документи, презентації, фільми, спільні календарі, плани (наприклад, в хмарі)? Як використовувати ІКТ для комунікації у школі між вчителями, вчителями та учнями, а також школою і батьками (електронна пошта, соціальні мережі, Twitter)? Яку інформацію не треба поширювати такими каналами?

Чи використовувати смс для контактів вчителів з учнями? Якою повинна бути шкільна інтернет-сторінка? Хто за неї відповідає, хто її адмініструє, що на ній можуть робити учні?

Навчіть цього дорослих! Яким чином учні – як «аборигени» у сфері нових технологій – можуть підтримати учителів у впровадженні ІКТ в навчання і для комунікації в школі? Яким чином створити школу, яка вчиться у своїх учнів? Чи учні – за підтримки вчителів – можуть навчати інших дорослих, наприклад, своїх батьків, дідусів і бабусь чи сусідів у сфері ІКТ, і якщо так, то як саме? Як подбати про інформаційно-комунікаційні потреби старших осіб, потенційних учасників навчань, які навички їм знадобились би найбільше і як їх навчити? Як зламати бар'єри сорому, що молодші навчають старших?

ЗАПИТАННЯ ДО ПРИНЦИПУ V– ДОПОМАГАЄМО ПОВІРИТИ У СЕБЕ І СТВОРЮЄМО ДОБРУ АТМОСФЕРУ

Комп'ютери під рукою! Як забезпечити доступність комп'ютерів і мережі у школі замість того, щоб закривати їх у комп'ютерному класі? Як справедливо і розумно розподіляти доступ до ІКТ між різними предметами, різними учнями? Чим керуватись для того, щоб оптимально використати комп'ютери і доступ до мережі? Розваги на шкільних комп'ютерах – коли і якою мірою? Використання нових медіа, в тому числі шкільного обладнання, для збагачення життя школи (ігри, святкування, вечірки, шкільний театр, кіно – наприклад, шкільна ніч кіно). Шкільна газета

в інтернеті – чи повинні і як її контролювати вчителі ,?

ЗАПИТАННЯ ДО ПРИНЦИПУ VI – ГОТУЄМО ДО МАЙБУТНЬОГО

Відкриваємось для Європи і світу. Як співпрацювати з іншими країнами? Як шукати інформацію

про Європу та про перспективи вступу України до ЄС? Як шукати інформацію про навчання та роботу

в Європі? Як використовувати музичні та мистецькі ресурси? Пошук партнерських шкіл і фактичний обмін інформацією про життя в країнах ЄС (не лише у Польщі). Як використовувати ресурси мережі для вивчення мов? Як навчатися вимові, лексиці, граматиці, використовуючи ІКТ? Які природні зацікавлення молодих людей задіяти?

Дотримуйтеся безпеки в мережі! У чому полягає безпечне використання мережі? Які сліди залишаєте, відвідуючи сайти в інтернеті? Як без ризику користуватися соціальними мережами? Шкільні комп'ютери – що учні можуть на них робити, а чого не можуть? Контакти з незнайомими – коли існує небезпека і які є загрози для молодих людей? Як школа може навчати основам безпеки? Що є в переліку загроз – наприклад, скімінг (skimming – крадіжка кредитної картки, крадіжка особистих даних через інтернет), фішинг (phishing – отримання інформації про банківський рахунок за допомогою фальшивих «формулярів»), грумінг (grooming – домагання в чатах та на інтернет-форумах, спонукання до флірту чи зустрічі з метою сексуального насильства)? На які сторінки краще не заходити (порнографія, азартні ігри, підозрілі товариства та організації)? Як захищатися від інтернет-злочинців?

Не крадіть і не дайте себе обікрасти – абетка XXI століття! Як згідно з законом використовувати доступні у мережі матеріали – тексти, фото, фільми? Де і як шукати легальні матеріали для навчання? Як вказувати авторів і джерела? Як «читати» і дотримуватись інформації про авторські права? Як подбати про власні права? Як підписувати свої тексти, фотографії тощо? Коли і як використовувати вільні ліцензії?

Дозвольте учням, щоб вони самі дійшли до найважливіших висновків. Ви лише ставте запитання

і скеровуйте до актуальних тем. Будьте відкритим – можете побачити деякі проблеми в цілком новому світі!

Процес створення «Шкільного Кодексу» буде з користю впливати на формування учнівських стосунків вже починаючи з першого етапу – дебатів у класах. Йдеться не лише про створення каталогу цінностей, тобто про кінцевий результат, але і про розширення горизонтів та запуск спільного

і реформаторського мислення. Дискусії навчать учнів аналізувати проблеми, звертати увагу на складні взаємозв'язки між причинами і наслідками та дадуть поштовх до активнішої участі у шкільних справах.

СПОНУКАЙТЕ МИСЛИТИ УЧАСНИКІВ ДЕБАТІВ!

СТЕРЕОТИПИ, ЯКІ МОЖУТЬ ПЕРЕШКОДЖАТИ ДОБРІЙ КОМУНІКАЦІЇ

СТЕРЕОТИП 1: Учні та Вчителі – це окремі групи з протилежними інтересами. «Шкільний Кодекс» повинен бути компромісом (кожна сторона повинна трохи поступитися). **ЦЕ НЕПРАВДА!** Пам'ятайте, що насправді Ви маєте спільний інтерес – учні хочуть вчитися нових вмінь і набувати знань, хочуть проводити час у добрій та безпечній атмосфері. Проте буває так, що Ви говорите про одні і ті ж потреби різними мовами, і тому з'являється удаваний конфлікт. Використовуйте свій педагогічний досвід, щоб знайти спільні інтереси. Пам'ятайте – добре сформульований «Шкільний Кодекс» сприятиме консенсусу (спільно виробленому баченню, з яким погоджуються усі).

СТЕРЕОТИП 2: Не можна дозволяти учням брати участь у процесі прийняття рішень у школі, оскільки вони це сприймуть як слабкість педагогічного колективу, а їхні очікування будуть постійно зростати. **ЦЕ НЕПРАВДА!** Участь у процесі прийняття рішень, навіть на символічному рівні, збільшує відчуття суб'єктності і відповідальності за ситуацію. Відчуваючи вплив на те, як працює школа, учні будуть більш мотивовані до праці на користь спільного блага.

СТЕРЕОТИП 3: Учні належать до цілком нового «інформаційного покоління» і спільно обговорювати проблеми на цю тему неможливо. **ЦЕ НЕПРАВДА!** Навіть якщо учні краще користуються технологіями, Ваш досвід і педагогічні навички є неоціненними для їхнього навчання тому, як робити добрий вибір.

СТЕРЕОТИП 4: Інтернет є такий великий і складний, що не регулюється жодними правилами – все дозволено і нічого неможливо перевірити. **ЦЕ НЕПРАВДА!** Етична поведінка стосується також інформаційних технологій.

Більше того, багато країн та організацій створюють принципи користування матеріалами, розміщеними у мережі. Існує також багато можливостей обмеження доступу до окремих матеріалів.

Поговоріть з учнями про те, як ці стереотипи впливають на комунікацію між вчителями та учнями, чи є вони правдивими і що можна зробити, щоб вони не шкодили дискусії.

ВИ Є ВЗІРЦЕМ ДИСКУСІЇ – покажіть учням, що можете вільно та відкрито говорити про різні речі, навіть якщо вони безпосередньо чи побічно стосуються оцінки Вашого способу проведення занять.

В дискусії про «Шкільний Кодекс» безсумнівно з'явиться критика з боку учнів, часом навіть гостра. Це природно – в кожному колективі, коли з'являється новий майданчик для висловлювання думок,

на початковому етапі переважає посилена критика. Після «випускання пари» з'являється простір для ціннісної дискусії і зміни. Пам'ятайте, що **Ваше завдання допомогти учням в дискусії і провести їх через весь процес. Ваш досвід у роботі з групою і вміння тримати емоційну дистанцію будуть безцінними.**

Пам'ятайте, навіть коли Ви відчуваєте, що учні мають кращі від Вас знання про нові технології, то під час дебатів **важливішим є Ваш педагогічний досвід. Повірте у свої вміння!**

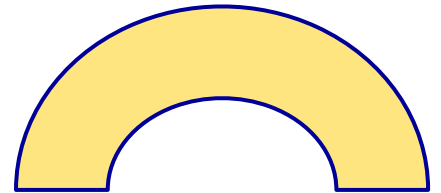
Розмовляйте з учнями про цілі програми. Переконайте їх, що **дебати мають на меті пізнати їхні думки і потреби, а також показати їм перспективу вчителя. Розуміння різних точок зору дасть можливість досягти тривалого і міцного консенсусу.**

ЯК ПІДГОТУВАТИ ДЕБАТИ

ЯК ОРГАНІЗУВАТИ ПРОСТІР?

Те, як Ви організуєте простір дебатів, не залишиться без впливу на їх перебіг. Найкраще, щоб учні почувалися вільно, тоді вони будуть щиро висловлюватись. Виберіть **досить велике приміщення**, це може бути спортивний зал. Вирішіть, чи учні повинні сидіти на підлозі, чи на кріслах: сидіння на підлозі є більш неформальним, з іншого боку, наявність стільців у спортивному залі свідчить про те, що дебати є важливою подією в житті школи. **Найкращою розстановкою є коло/півколо.** Неприятливим є конфронтаційне розташування – наприклад, коли усі вчителі сидять напроти учнів. Простір повинен показувати, що дискусію ви проводите усі разом.

ВІК УЧНІВ

Більшість рекомендацій порадики стосується усіх вікових груп учнів. Винятком є **перші класи початкової школи**. У випадку наймолодших учнів:

- у процесі дебатів поділіть учнів на невеликі дискусійні групи,
- чим молодші учні, тим коротшими повинні бути дебати
- замість звичної дискусії заохочуйте учнів малювати символи, пов'язані зі шкільними правилами.

КОМУНІКАЦІЯ ПІД ЧАС ЗАГАЛЬНОШКІЛЬНИХ ДЕБАТІВ

ЕТАПИ ДЕБАТІВ

- 1. Відкриття дебатів і нагадування про їхню мету** – розкажіть учням, як будуть проходити дебати і скільки вони триватимуть. Знаючи деталі, учні будуть більш мотивовані до роботи.
- 2. Узгодження правил дебатів** – встановлюйте їх СПІЛЬНО – тоді вони будуть успішніші (наприклад, «не перериваємо виступу», «говоримо по черзі», «поважаємо один одного»). Можете записати правила на дошці чи фліпчарті.
- 3. Пропозиції від учнів правил для «Шкільного Кодексу» та їх обґрунтування** – заохочуйте до чіткого формулювання правил (уникайте загальних тверджень).
- 4. Обговорення спірних моментів** – ставте запитання учням, щоб вони самі замінили або відкинули нерациональні постулати. Запитайте, наприклад: *«Подумайте, який би це мало вигляд на практиці?»*; *«Як думаєте, наскільки це можливо реалізувати?»*.
- 5. Голосування за окремими пунктами.**
- 6. Прийняття робочої версії «Шкільного Кодексу»** – поінформуйте учнів, що Кодекс може бути зміненим впродовж року, якщо Ви будете використовувати його на практиці, а також про те, що вони будуть мати на це вплив.

ТЕХНІКИ ДЛЯ ВИКОРИСТАННЯ ПІД ЧАС ДЕБАТІВ

ОБГОВОРЕННЯ ОКРЕМИХ ПРОБЛЕМ – МИСТЕЦТВО ЗАПИТУВАННЯ

Під час дебатів дуже важливою є роль ведучого/ї. Він/вона мусить **підсумовувати виступи учасників**

і формулювати їх так, щоб вони були **конструктивні**. Також необхідно вміло **розпитувати про конкретику**. Якщо проблема є конкретна і розкладена на окремі цеглини, то її значно простіше вирішити.

Занадто загальне формулювання проблеми: *«На уроках повинна бути добра атмосфера»*.

Конкретне формулювання: *«Учні та вчителі повинні поважати один одного, наприклад, вислуховувати думки, не піднімаючи голосу та не використовуючи легковажні чи образливі слова» тощо.*

ЗАОХОЧЕННЯ ДО РОЗМОВИ НА СКЛАДНІ ТЕМИ

Почніть дискусію на **СКЛАДНІ ТЕМИ**: наприклад, опишіть гіпотетичний випадок, щоб учні не були змушені говорити про себе.

„Як думаєте, з якою формою насилля у мережі найчастіше стикаються люди, схожі до Вас?»

ВАЖЛИВО: Не перечте позиції учня, дізнайтеся, що за нею стоїть.

Про яку проблему сигналізує учень?

Завжди ставте запитання: чому?

ЗАХОЧЕННЯ ДО ОБМІНУ ДУМКАМИ

На етапі обміну думками найважливішим є показати учням, що їхні **ідеї не піддають цензурі**. Однак, можливо, що самі учасники будуть говорити: «Це дурна ідея! Що ти вигадуєш?!». У такій ситуації говоріть:

Наприклад, коли учень встає і починає виступ зі слів: „Тому що вчителі взагалі не слухають і не дозволяють нам робити те, що хочемо, і уроки загалом є дурними.” Відповідь: „Розумію, що ти хочеш бути почутим учителем.”

Учень говорить: „Уроки історії у нашій школі є безнадійними!” Запитайте: „Чому? Що саме Тобі перешкоджає? Чого Тобі не вистачає?”

„Зараз усі ідеї хороші. Пізніше ми по кожній проголосуємо.”

Роль модератора дискусії є непростю.

Модератор повинен прагнути бути **неупередженим** і не вступати в конфлікти, наприклад, між дирекцією та учнями чи між учнями. Повинен також розпізнавати, коли дискусія перестає бути конструктивною. Це важко, бо іноді він має дозволяти виражати фрустрації певні невдоволення та називати їх. Це призводить до зниження загальної напруги в групі. Такий позитивний підсумок вчителя призводить до

того, що учень заспокоюється, оскільки Ви точно назвали його потребу.

КОНКРЕТИЗАЦІЯ ПІДПУНКТІВ ШКІЛЬНОГО КОДЕКСУ

Під час дискусії можуть з'явитися загальні формулювання. Іноді ми говоримо щось, що видається нам зрозумілим для усіх, а загалом це не так. Тому варто конкретизувати ідеї. Коли учень говорить, наприклад: «Щоб у школі було краще», це не мусить означати, що насправді він не може сказати нічого конструктивного. Треба запитати, що він має на увазі:

„Що такого мало б відбутися, щоб у школі було краще?”

ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ ДЕБАТІВ Є ВАЖЛИВИМ

Дуже важливим є хороший підсумок. Багато людей з усієї дискусії в основному запам'ятають його. Перерахуй усі обговорювані ідеї та пункти «Шкільного Кодексу». Розкажи також, що буде далі, що дирекція робитиме із цими пунктами.

ЯК ДАТИ СОБІ РАДУ З РІЗНИМИ ТРУДНОЩАМИ

1. Коли не знаєте, про що говорять учні, і почуваетесь невпевнено.

Скоріш за все, учні будуть говорити про різні речі, пов'язані з новими технологіями, про які Ви ніколи не чули. Це може бути пов'язане не обов'язково з уміннями, а з їхнім власним дитячим/молодіжним світом, пов'язаним з Інтернетом. Можете в такій ситуації сказати: *«Ви в цьому питанні є експертами, я дуже хочу вислухати вас. Ми можемо, таким чином, разом створити щось добре»*. Учні відчують, що їх цінують, і охоче ділитимуться своїми знаннями.

2. Дебати стають мало конструктивними.

Дві найпоширеніших проблеми, які обмежують ефективність дебатів – це брак щирості з боку учасників та нарікання натомість на сучасне становище без пошуку рішень.

Заохочуйте до щирого висловлювання. Готуйте учнів під час дискусій у класах, пояснюючи їм мету дебатів та показуючи, що завдяки обміну своїми думками вони можуть допомогти впровадити реальні зміни в школі. Якщо, однак, зауважите, що під час дебатів з'являється така проблема, скажіть:

«У цій дискусії щирість є дуже важливою. Якщо ми не будемо прямо говорити про те, що нас турбує або чого ми потребуємо, то ми нічого не зможемо змінити». Якщо це не спрацює, можете попросити учасників (також і під час класних дебатів), щоб вони анонімно записали думки/ідеї

на картках. Зберіть картки і прочитайте по черзі усі. У такий спосіб на дебатах з'являться теми, які за інших обставин ніхто б не порушив.

Якщо зауважите, що дебати обмежені лише критикою теперішньої ситуації, постарайтеся спрямувати групу в бік пошуку рішень конкретних проблем. Можете сказати: *«Ми описали кілька поточних проблем у нашій школі, давайте тепер подумаємо, як їх краще вирішити і що ми хотіли б зробити натомість»*. Надихайте учасників, переконуючи, що зміни в школі є можливими, якщо усі долучаться до них з оптимістичним настроєм.

3. Під час дебатів запанує хаос і важко буде дійти однозначних висновків .

Не переживайте, не все втрачено. Головною метою є спонукати учнів до широкого осмислення принципів функціонування шкільної системи, доброї атмосфери і здорових взаємин при використанні інформаційно-комунікаційних технологій. Більшість принципів «Шкільного Кодексу» може бути створена на основі результатів дебатів у класах.

Методи зосередження уваги групи:

- запустіть на кілька секунд дзвінок з магнітофону (можна також використовувати свисток);
- нагадайте про спільну мету;
- дайте учасникам вибір: *«Ви хочете зараз зробити коротку перерву чи поговорити далі про це питання?»* Сама згода на продовження може краще мобілізувати.

4. Брак співпраці з боку частини педагогічного колективу.

Дебати організують вчителі, включені до програми за участі дирекції. Однак, може статися так, що буде потрібно більше рук для допомоги, а інші вчителі не захочуть долучатися. В такій ситуації

спробуйте пошукати нових союзників як в школі, так і поза школою. Подумайте про шкільного педагога, працівника шкільної бібліотеки, активних учнів та батьків, які долучаються до шкільного життя.

5. Заходи можуть затягнутися, через що спаде інтерес до програми з боку педагогічного колективу та учнів.

Підготуйте план заходів і поділіться ним зі всіма учасниками: дирекцією, усіма вчителями та учнями. План повинен включати дебати в класах, підготовку до шкільних дебатів, самі шкільні дебати, публікацію «Шкільного Кодексу».

6. Під час дебатів може виникнути конфлікт, наприклад, між вчителями та учнями.

Часом вистачає просто сказати про те, що відбувається: *«Я бачу, що у вас багато емоцій і що це питання є для вас дуже важливим»*. Іноді саме лише озвучення проблеми заспокоює ситуацію.

Якщо конфлікт наростає, варто також застосувати ЗМІНУ РОЛЕЙ – попроси у сторін: *«Зараз на хвилинку поміняйтесь ролями. Вчителі – уявіть, що ви є учнями, що для вас буде важливим у цій ситуації? Учні – уявіть, що ви учителі, що для вас є важливим?»*

7. «Гучні» учні домінують на дебатах.

Активізуйте і «тихих» учнів – їхній голос також є важливим. Може, вони не хочуть говорити, бо, наприклад, пережили насильство з боку ровесників (наприклад, кібернасильство).

Під час дебатів запитуй в учнів, які ще не висловились:

«А що Ти думаєш? Поділись з нами своїми думками, те, що Ти хочеш сказати для нас дуже важливо.»

Пам'ятай, що програма буде тривати щонайменше декілька місяців і школа має час, щоб над нею працювати. Тимчасові невдачі загалом не повинні означати провалу усього проекту.

КОРИСНІ ЗАПИТАННЯ ПІД ЧАС ДЕБАТІВ:

1. *Що Ви б хотіли, щоб тут відбулось?*
2. **Конкретизуйте висловлювання інших:** *Що означає: „добра атмосфера”? Що Ти маєш на увазі?*
3. **Перед дебатами – розбудіть уяву:** *Уявіть собі зараз ідеальну школу. Не думайте про жодні обмеження, дайте розгорнутись уяві. Який би вона мала вигляд? Які стосунки у ній би домінували? Як би в такій школі використовували інформаційно-комунікаційні технології? Хоча ідеї на початку можуть бути нереальними, це дозволить послабити внутрішнього цензора і запустити креативне мислення.*
4. **Закривайте вже достатньо обговорені теми:** *Хтось хоче ще щось до цього додати, чи я можу вже це записати на дошці і перейти до наступного питання? – записування теми на дошці/в комп'ютері забезпечить учням спокій з приводу того, що їхні висловлювання не будуть забуті.*
5. **Розділення питань:** *Схоже на те, що тут є одночасно два запитання. Обговорімо спочатку перше, а друге я запишу на дошці/в комп'ютері, щоб ми повернулись до нього пізніше. до нього пізніше.*

УВАГА! НАСИЛЬСТВО В ШКОЛІ!

Сьогодні багато говорять про проблему насильства у школі. Насильство серед ровесників, а також випадки насильства у стосунках вчителі-учні можуть з'явитися в контексті принципів «Шкільного Кодексу». Це важка тема, але надзвичайно важлива. Насильство присутнє в кожній школі, найчастіше у формі психологічного насильства, яке складно ідентифікувати. **Не бійтеся про це розмовляти. Називайте насильницьку поведінку і говоріть про те, які наслідки вона може мати, не лише для тих, кого це безпосередньо стосується, але також для свідків і всієї шкільної системи. Однак, під час дебатів не вказуйте на конкретних осіб – опишіть лише поведінку!** Метою є обговорення явища, а не таврування окремих учнів.

КІБЕРНАСИЛЬСТВО

Важливим питанням, що стосується використання технологій, є кібернасильство. Принципи «Шкільного Кодексу» безсумнівно будуть торкатися цієї теми. В інтернеті є доступною багато інформації та статистичних даних, які допоможуть Вам краще зрозуміти цю проблему.

Освітні матеріали програми "Класна школа" доступні на умовах: Ліцензія Creative Commons із зазначенням авторства. Розповсюдження на тих самих умовах (CC-BY-SA).

Авторка порадирика: Катажина Римарек, за психологічної консультації Якуба Кринського.

Проект „Класна школа” реалізується польською неурядовою організацією "Школа з Класою" у партнерстві із Всеукраїнською Асоціацією Викладачів Історії та Суспільних Дисциплін «Нова Доба» та співфінансується Фондом «Освіта для Демократії» в рамках програми RITA – Зміни в регіоні Польсько-Американського Фонду Свободи.